

Blodtest med store perspektiver

Fokus på
Hjerte-kar-
sygdomme

En dansk biokemiker har udviklet en ny blodtest, der kan forudsige alvorlige sygdomme flere år inden, de bryder ud.

Af: Jesper Møller / Foto: Colourbox

Forestil dig en simpel blodprøve, der kan give dig og lægerne svar på, om du er ved at udvikle en alvorlig og potentielt livstruende sygdom.

Det lyder umiddelbart som en fjern fremtidsdrøm, men er ikke desto mindre en mulig udgang på en blodtest, som en dansk forsker har udviklet.

Det er biokemiker, ph.d. og seniorforsker på klinisk forskningscenter på Hvidovre Hospital, Jesper Eugen-Olsen, der er manden bag.

Tilbage omkring årtusindeskiftet arbejdede han med HIV-smittede, og her opdagede han, at mængden af proteinet suPAR i blodet gav en god indikation for patientens overlevelsesmuligheder. Jo højere suPAR-tal patienten havde, jo kortere tid havde vedkommende tilbage.

Da biokemikeren efterfølgende fandt ud af, at det samme gjaldt for tuberkulose-patienter, øjnede han perspektiverne af noget stort. Efterfølgende har han benyttet suPAR-testen på en række andre patientgrupper, og her var billedet det samme.

– Patienter med både kroniske og dødelige sygdomme som hjerte-kar-lidelser, diabetes og kræft har typisk et højt niveau af suPAR i deres blod, siger Jesper Eugen-Olsen.

Kan redde liv

SuPAR afslører patientens niveau af inflammation, hvilket er en indikator for kroppens samlede stresstilstand. Derfor er der ikke noget overraskende i, at alvorligt syge mennesker har et højt suPAR-niveau.

Testens store potentiale ligger ifølge Jesper Eugen-Olsen i muligheden for at fange dem, der har en alvorlig sygdom på vej uden selv at vide det.

– Har en patient et højt suPAR-tal, vil der næsten altid ligge noget alvorligt bag. Så har lægerne muligheden for at finde årsagen på et tidligere tidspunkt, end man ellers ville, og det kan på sigt redde mange menneskeliv, siger biokemikeren.

SuPAR er en såkaldt uspecifik markør, hvilket både er dens styrke og svaghed. Styrken ligger i, at en enkelt blodprøve kan give et godt billede af en persons almen helbredstilstand og afsløre, hvis der er noget alvorligt galt.

Svagheden ved suPAR-testen er, at den i tilfælde af høje værdier ikke fortæller noget om, hvad der er galt. Hos kræft- eller hjerte-kar-patienter vil svaret ofte give sig selv, men hvis en tilsyneladende rask person får målt et højt suPAR-tal, skal der et udredningsarbejde i gang.

For man ved så, at patienten fejler noget, men ikke hvad. Og det kan være mange ting, så her skal der ofte en del tests til.

Præventive muligheder

Jesper Eugen-Olsen peger på suPAR-metodens præventive muligheder.

Som eksempel giver han en person, der er overvægtig, har forhøjet kolesteroltal og ikke dyrker motion. Hvis denne patient får målt et forhøjet suPAR-tal, er der stor risiko, at hjerte-kar-sygdom er under opsejling.

- Her kan man sætte ind med kostomlægning og en sundere livsstil i tide, således at patienten ikke får en blodprop et par år senere, siger Jesper Eugen-Olsen.

Har en patient et højt suPAR-tal, vil der næsten altid ligge noget alvorligt bag. Så har lægerne muligheden for at finde årsagen på et tidligere tidspunkt, end man ellers ville, og det kan på sigt redde mange menneskeliv.

Jesper Eugen-Olsen, biokemiker, ph.d. og seniorforsker, Hvidovre Hospital

Han peger i den forbindelse på, at suPAR-tallet i sådanne tilfælde sagtens kan falde, hvis folk ændrer livsstil. Rygning er et andet beslægtet tilfælde.

- Undersøgelser har vist, at rygere med et højt suPAR-tal har større risiko for at udvikle lungekræft end rygere med et lavt suPAR-tal. Så en høj værdi kan måske få nogle rygere til at lægge tobakken på hylden i tide, hvilket på sigt kan redde deres liv, siger forskeren.

Netop risikoen for en snarlig død er suPAR-testen ifølge Jesper Eugen-Olsen en effektiv indikator på. En undersøgelse fra akutafdelingen på Hillerød Hospital >

FREE TO BE
DRY & COOL

Smarte inkontinens underbukser

Til mænd, kvinder og børn i alle aldre

Bukserne er egnet til let dag-inkontinens og kan suge et uheld eller to. De kan vaskes på 60 grader.
www.dryandcool.dk

Omega-3 fedtsyrerne EPA og DHA til dig og din krop

FLERUMÆTTED EDCALZON®
eye q Kosttilskud

EPA+DHA+GLA

180 Kapsler 2 år

Flerumættede fedtsyrer har stor ernæringsmæssig værdi og mange vigtige funktioner bl.a. som byggesten i cellernes membraner. eye q er en speciel udviklet fiskeolie (Kirunalolie) som indeholder 3,2 dele EPA i forhold til 1 del DHA.

Naturlig balance

Fås hos Matas, Helsam, i helsekostforretninger og på apoteket.
Yderligere info: Novasel EU, tlf. 6323 0002, info@novasel.dk, www.novasel.dk

Fakta om suPAR

SuPAR står for "soluble urokinase-type plasminogen activator receptor". Det er et protein i blodet, som giver et varsel om patientens risiko for at udvikle alvorlige sygdomme som for eksempel kræft, åreforkalkning og diabetes. SuPAR-tallet kan også afsløre igangværende alvorlige sygdomme. SuPAR er ikke en 100 pct. sikker markør. Det vil sige, at en suPAR-test ikke i samtlige tilfælde vil afsløre en alvorlig sygdom.

Har man en suPAR-værdi på 0 til 3, burde alt stå godt til. En værdi på mellem 3 og 6 er tegn på en forøget sygdomsrisiko, og at man skal tage sig i agt og eventuelt ændre livsstil. Er tallet over 6, tyder det på, at der er noget alvorligt galt, som man bør finde frem til.

Ud over at være ansat på Hvidovre Hospital er Jesper Eugen-Olsen også medstifter og medejer af firmaet Virogates, der udvikler metoder og produkter til at måle suPAR.

16 pct. af patienterne under 70 år med et suPAR-tal på over ni døde inden for en måned.

Jesper Eugen-Olsen, biokemiker, ph.d. og seniorforsker, Hvidovre Hospital

af patienter under 70 år har således vist, at 16 pct. af patienterne med et suPAR-tal på over ni døde inden for en måned. For dem med et tal under tre døde kun 0,2 pct. inden for en måned.

Stor undersøgelse

SuPAR-målingen er i de senere år blevet testet på akutafdelingerne på flere danske sygehuse. På Hvidovre Hospital har testen været standard siden 2013, således at alle patienter får målt deres suPAR-tal.

Ifølge Jesper Eugen-Olsen giver testen lægerne på akutafdelingerne et ekstra redskab til at vurdere, hvor syg en pågældende patient er. Samtidig kan suPAR-værdien også hjælpe lægerne til at afgøre, om en patient kan hjemsendes eller skal gennemgå flere undersøgelser.

Erfaringerne med suPAR-testen er hidtil primært kommet via mindre forsøg. Men for at få et bedre billede af testens muligheder er der i øjeblikket en stor undersøgelse i gang.

Den startede i januar og foregår på flere akutafdelinger i hovedstadsområdet. Frem til juni vil 10.000 patienter få målt niveauet af suPAR-protein i deres blod.

Læge Martin Schultz er ansvarlig for undersøgelsen, og han ser frem til dens resultat.

– De foreløbige erfaringer med

suPAR-testen er meget positive, men vi mangler en større og overordnet undersøgelse af dens muligheder, siger Martin Schultz.

Han håber, at suPAR-tallet i fremti-

den sammen med andre tal og observationer kan gøre det lettere for læger at diagnosticere patienter.

– Jeg tvivler på, at suPAR-testen kommer til at stå alene som udredningsmetode, men forhåbentlig kan den blive et værdifuldt supplement til andre indikatorer, siger Martin Schultz.

Hos praktiserende læger

SuPAR-målingen har hidtil kun været benyttet på hospitaler, men ifølge Jesper Eugen-Olsen arbejdes der i øjeblikket på også at få 50 praktiserende læger til at teste den. SuPAR-målingen vil ifølge biokemikeren være et godt redskab for de praktiserende læger.

– Hvis nu hr. Olsen kommer ned med træthed og en række andre uspecifikke symptomer, kan lægen få målt hans suPAR-niveau. Er det højt, bør lægen forsøge at finde ud af, hvad hr. Olsen fejler. Er niveauet derimod lavt, kan lægen bedre bede hr. Olsen om at gå hjem og se tiden an, siger Jesper Eugen-Olsen.

Martin Schultz kan også sagtens forestille sig, at suPAR-testen i fremtiden kan benyttes både på hospitaler og af praktiserende læger. ●